

BÖRDSRÄTT, m. 3. (lagt.) Rättighet för en affiden persons släktingar till inlösen, i vissa fall, af försåld, förpantad, skiftad eller i testamente bortgifven fastighet.

BÖRDTYIST, f. 3. (lagt.) Rättegångstvist angående börd af fastighet. — *Syn.* Bördfråga.

BÖRJA, v. a. 1. 1) Företaga till utförande, göra början med. *B. ett arbete, ett företag, en strid, en tvist, en tråta, en process. B. något på nytt.* — *Syn.* Begynna, Företaga, Gripa sig an med, Göra början med. — *V. n.* Göra eller taga början. Se exemplen under *Begynna*. v. n. 1. o. 2. *B. på*, se *Påbörja*. — *Syn.* Begynna, Göra, taga början, Börja ell. begynna på, (om sessioner o. s. v.) Öppna. — *V. impers.* Taga början. *Det b-r snöa. Det b-r se mörkt ut för honom. Det b-r lida mot aftonen.* — *Syn.* Begynna, Taga till (att).

BÖRJAN, f. sing. indef. 1) Det första af en tillvaro, en handling, en verkning, ett företag. *Lifsets, arbetets, stormens, företagets b. B. är alltid svar. Vinterns, vårens b. En god, väcker, lycklig, lofvande b. B. af en sjukdom, en farsot, ett krig, ett arbete. Göra b., börja, begynna (aktivt). Han har redan gjort b. med arbetet, med att studera. Ni har gjort en god b., en början, som loftar god framgång. Taga b., börja, begynna (neutral). Sammankomsten har redan tagit b., tagit sin b. Vara i sin b., nyligen hafva börjat, ännu vara utvecklad, utbildad, ej hafva hunnit sin rätta styrka, makt, utveckling. — Adverbialt säges: *I b., Från b., Till en b., t. ex.: a) I b. gick allting bra; i b. af arbetet, af kriget; strax i b.; qväva något strax i b. — b) Från b. till slut; från första b. — c) Till en b., att börja med, först och främst, innan man företager något annat, t. ex.: Lätom oss till en b. afgöra, om vi skole företaga saken eller icke; sedan få vi väl vidare tänka derpå.* — *Syn.* Begynnelsen, Upphof, Uppkomst, Ursprung, Upprinnelse; Utbrott; (fig.) Födelse, Källa, Vagga, Linda, Barndom, (om rådsläende församlingar) Öppnande. — 2) Det första af vissa färdiggjorda (litterära och musikalska) arbeten. *B. af hans tal, af hans bok är trög, men sedan blir stilen mera ledig. B. af denna oövertrud är ytterst briljant.* — *Syn.* Begynnelsen. — 3) Det första af väg som passeras. *B. af en väg, en gata, gränd, bro, kanal, segelled, skog.**

BÖRJANDE, n. 4. Handlingen, då man börjar något.

BÖRS, m. 2. I. (af fr. *Bourse*, härledt ifrån det latinska *Bursa*, pung) 1) Penningpung. *En väl späckad b. — 2) De kontanta penningar, man för tillfället bär på sig eller äger: Kassa. Se här hela min b.! den går ej till mer än tolf skilling.*

BÖRS, m. 3. II. 1) Samlingsställe (antingen egen dertill uppförd byggnad eller särskilt större rum) för köpmännen i en handelsstad, der de på viss, bestämd tid om dagen församlas, för att uppgöra och tala om handelsaffärer. *Gå upp på b-en.* — *Syn.* Börsbyggnad, Börssal, Börsrum. — 2) Samteliga köpmännen i en stad, som göra börsaffärer. *B-ens intressen. B-ens ledamöter. Få se, hvad b-en säger om denna regeringsåtgärd.*

Anm. Ordet deriveras i allmänhet ifrån det franska *Bourse* (jfr. *Börs*, I.), då det ursprungligen skulle betydt: gemensam kassa eller sammankomst på gemensam bekostnad; men tros äfv. af somliga hafva uppkommit deraf, att köpmännen i Brügge under medeltiden sammankommo för handelsaffärer i ett hus, tillhörigt familjen *van der Beurse*.

BÖRSAFFÄR, börsaffär, m. 3. Handelsaffär, som uppgöres, avslutes på börsen (se *Börs*, II, 1).

BÖRSBYGGNAD, f. 3. Byggnad, enkom uppförd eller inköpt för köpmännen i en stad att der sammankomma i och för handelsaffärer.

BÖRSDAG, m. 2. Dag, då köpmännen i en stad sammankomma på börsen, för att uppgöra affärer.

BÖRSDRYG, a. 2. (mindre brukl.) Högmodig öfver sin rikedom. — *Börsdryghet*, f. 3.

BÖRSRYKTÉ, n. 4. Rykte, som uppkommit och spridt sig på börsen i en stad, samt derifrån vidare utbredt sig. *B-n hafva ofta ingen annan grund än fondspelets beräkningar.*

BÖRSSAL, m. 2. 1) Sal, större rum, der köpmännen i en stad sammankomma i och för handelsaffärer. — *Syn.* Börs, Börsrum. — 2) Sal, i en börsbyggnad, som begagnas till hvarjehanda sammankomster och offentliga lustbarheter, såsom baler, konserter, o. d.

BÖRSSPEL, n. 3. Se *Börsvingleri*.

BÖRSTIMMA, f. 1. Timma på dagen, då köpmännen i en stad sammankomma på börsen.

BÖRSVAKTMÄSTARE, m. 3. Vaktmästare, som har uppsigt öfver de rum, hvilka för börsaffärer begagnas, öppnar och tillsluter dem, m. m.

BÖRSVINGLARE, m. 3. En, som sysselsätter sig med:

BÖRSVINGLERI, n. 3. Begagnande af kursens stigande och fallande, för att derpå förtjena genom uppköp och försäljning af statspapper, aktier eller vaxlar. Kallas på franska *Agiotage*, på engelska *Stock jobbery*.

BÖRTING, m. 2. Se *Laxöring*.

BÖS, a. 2. (t. böse) Förtörnad, vred, ond. Brukas endast skämtvis.

BÖSSA, f. 1. (af det t. *Büchse*) 1) Cylindriskt förvaringskärl af trä eller metall. För denna ursprungliga bem. förekommer ordet endast i några sammansättningar, såsom *Fattigböss*, *Sparböss*. — 2) a) Kort eldgevär, som brukas af jägare. Bildar åtskilliga sammansättningar, såsom: *Jagtböss*, *Refelböss*, *Hagelböss*, *Dubbelböss*, *Patentböss*, m. fl. — *Syn.* *Jagtböss*, *Jagtgevär*. — b) Rör, som begagnas att skjuta med, utan tillhjälp af eld, t. ex.: *Fläderböss*, *Luftböss*, *Ärtböss*. — 3) Se *Hjulböss*.

BÖSSA, v. a. 4. (tekn.) *B. hjul*, förse hjul med bössa.

BÖSSBORR, m. 2. Borr, hvarmed hösspipor borras.

BÖSSESKYTT, m. 2. (gam.) Se *Musketör*.

BÖSSFLINTA, f. 1. Flinta, som begagnas till hvarjehanda slags handgevär.

BÖSSFODER, n. 3. och **BÖSSFODRAL**, n. 3. o. 3. Fodral af läder, hvaruti en bössa förvaras, för att ej skadas af väta.

BÖSSHÄLL, n. 3. Så långt man kan skjuta med en bössa. *Stället ligger blott ett par b. härifrån. På ett b. nära. Nalkas på b., så nära, att man kan träffas af skottet ur en bössa.*

BÖSSKOLF, m. 2. pl. — *kolfvar*. Den nedra, tjocka delen af en böss-stock.

BÖSSKULA, f. 1. Kula, som begagnas för en bössa.

BÖSSLÅS, n. 3. Låset på en bössa. Jfr. *Gevärslås*.

BÖSSMAKARE, m. 3. Se *Böss-smed*.

BÖSSNING, f. 2. (tekn.) Bössors (bem. 3.) insättande i hjul.

BÖSSPIPA, f. 1. Urborrad rör af smidt jern i en bössa, eller ännadt till en bössa.